

*Les a biodiverzita:
„ecological forestry“ jako jeden z možných přístupů*

Jeňýk Hofmeister, Miroslav Svoboda

*Management lesů v CHÚ zatížených kůrovcovou kalamitou
– (promarněná?) příležitost ke změně*

říjen 2022

Fakulta lesnická
a dřevařská

Ztráta biodiverzity (vymírání druhů) lesních organismů:

Taxonomická skupina	Ohrožené druhy dle Červeného seznamu	Vyhynulé druhy dle Červeného seznamu	počet druhů v ČR
Lišejníky ¹	569	138	1526
Makromycety ²	84	531	~4000
Mechorosty ³	251	40	892

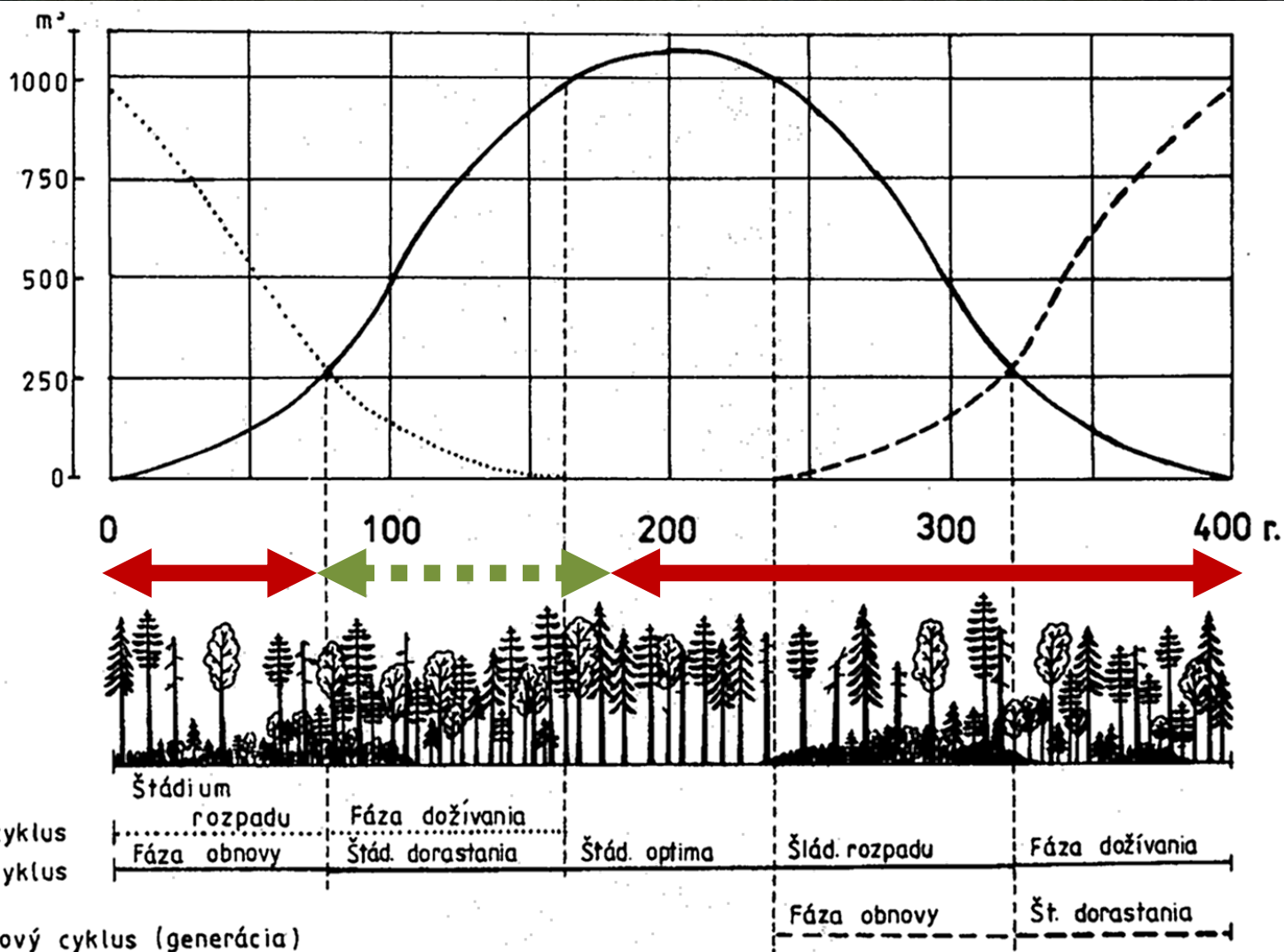
*¹ Liška a Palice, 2010. Červený seznam lišejníků České republiky (verze 1.1). Příroda, Praha 29, 3-66.

*² Holec a Beran (eds.), 2006. Červený seznam hub (makromycetů) České republiky. Příroda, Praha 24, 1-182.

*³ Kučera et al., 2012. Bryophyte flora of the Czech Republic: updated checklist and Red List and brief analysis. Preslia 84, 813-850.

Z čeho vychází předpoklad, že přírodní lesy jsou „lepší“?

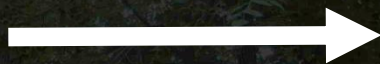

Hospodářský les postihuje (nedokonale) jen zlomek přírodního lesa

„Pestrost lesa = pestrost přírody“

Heterogenita lesního prostředí

Biodiverzita

nízká

nízká

Atributy
„starých“ lesů
(biologické
dědictví)

- vysoká variabilita výšek a DBH stromů,
- přítomnost velkých starých stromů,
- přítomnost odumírajících a mrtvých stromů,
- přítomnost mrtvého ležícího dřeva různé velikosti a stadií rozkladu,
- přítomnost stínomilných druhů pozdních fází sukcese,
- vysoká prostorová heterogenita, přítomnost světlin („gaps“),
- variabilita korunových struktur,
- přítomnost zmlazení,
- silná vrstva opadu,
- přítomnost dutinových stromů, vývratů apod.

vysoká

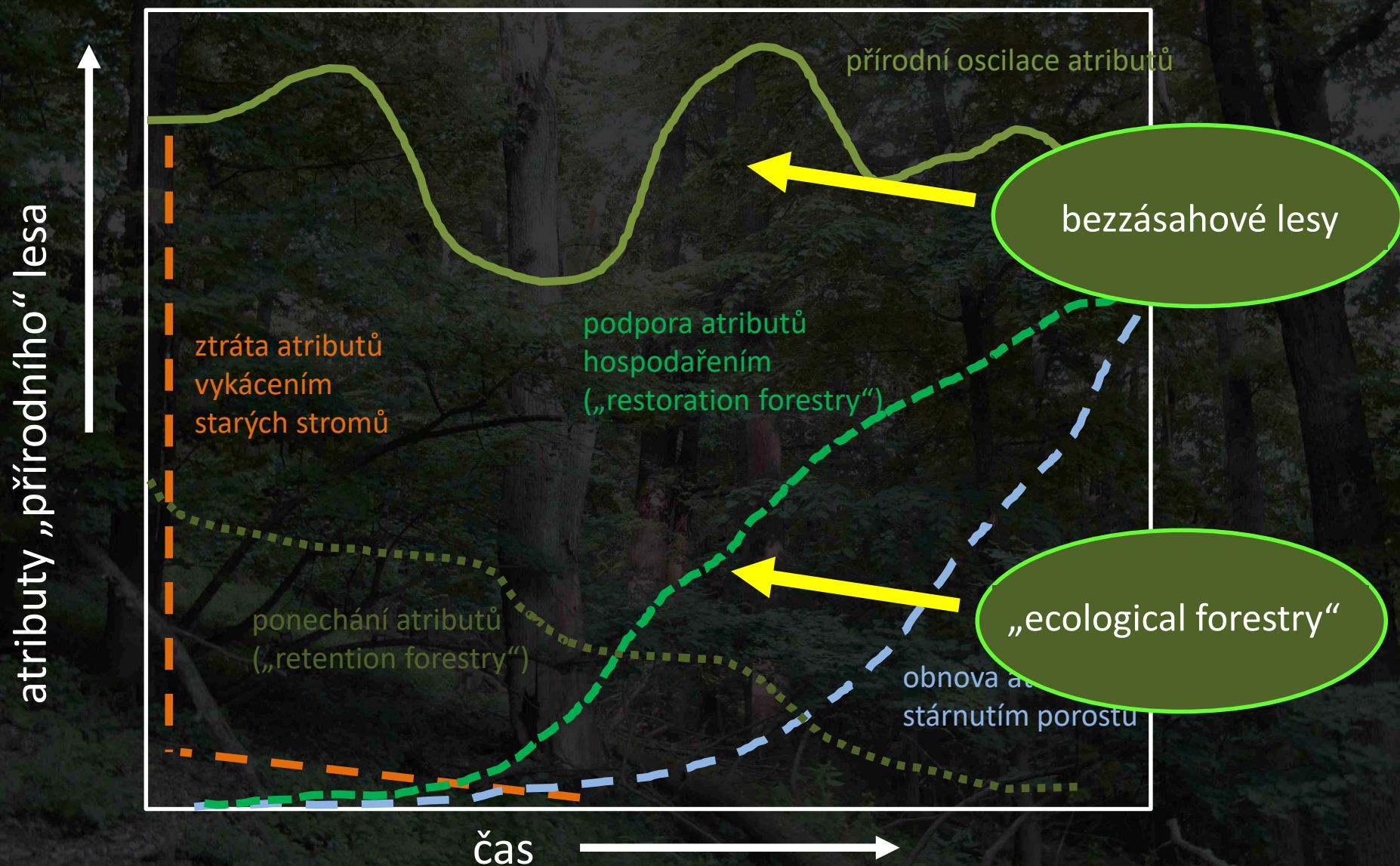
vysoká

Heterogenita lesního prostředí

Biodiverzita

Zmírnění nepříznivých důsledků hospodářského cyklu pro biodiverzitu („retention“ a „restoration“ forestry)

Řešení:

„Ecological forestry“

Přísná ochrana lesních
stanovišť (bezzásahovost)

„Ecological forestry“:

Ochrana biologického dědictví:

- **ponechávání** mrtvého dřeva a biotopových stromů (i při asanačních těžbách),
- **zachování** přirozeně vzniklých struktur (vč. vlivu disturbancí – i při asanačních těžbách - nezaklapávání vývratů, drážkování...),
- **podpora** heterogenity struktury lesa a biologického dědictví hospodařením (např. variabilní intenzita prořezávek a probírek).

Klíčový význam pro biodiverzitu má přítomnost „struktur starých lesů“:

velké staré stromy
(DBH > 80 cm)

velké objekty mrtvého dřeva
(> 1 m³)

Demonstrační objekt Samechov (64 ha, LČR, lesní závod Konopiště):

ponechávání souší jako příklad retence biologického dědictví

LESYČR

**DEMONSTRAČNÍ OBJEKT SAMECHOV
EKOLOGICKÉ LESNICTVÍ**

Vášší náštěvníci lesa, procházíte lesními plochami spravovanými státním podnikem Lesy České republiky. Na území o souhrnné výměře 64 ha, které je na mapě vyznačeno červenou hranicí (obráz. 1), byl v roce 2022 zřízen demonstrační objekt Samechov pro účely ekologického lesnictví. Místními posádkami obětí je nastaven lesnický hospodářský plán, aby byly vedle produkce dříví přirozeně zachovány vstřícné ekosystémové funkce lesa, zejména podpora biodiverzity a zmírňování klimatické změny.

Základním principem ekologického lesnictví je napodobovat při klíčových stádiích v pozicích dynamiku přírodních narušení (disturbancí) typickou pro daný region a podporovat přirozenost specifických struktur, které jsou vlastní lesům přirozeným. Tento přístup je odlišný od tradičního lesnictví, které les provozuje pro miliony let a jsou narušeny obětími člověka.

V demonstračním objektu Samechov začínáme hospodářství na bázi přirozené dynamiky selvadovevodních bučí, jak ji můžeme pozorovat například v nedaleké Národní přírodní rezervaci (důlním pralesě) ve Studčevě dole. V pralesi působí zejména o borůvky malých mezer v období porostu 1000 až 1500 m², tj. průměrně o tzv. výškové stříšku, v níž může dožít dlouhou dobu neporušená, stěží ušlechťitelná dřevina s výměrou nad 1000 m². Ruka v ruce s touto stříškou přirozeně intenzivně přirozených událostí bude v lese ponechávána dostatek času a v důsledku zastínění a ochrany dřeviny k zenerování. Tato zachování tzv. biologického dědictví jsou vhodné podmínky pro výskyt a šíření nespočtu druhů organismů, které by jinak v hospodářském lese nemohly existovat. Stejně správně rovněž významně přispívají k udržení ušlechťitelné dřeviny, která poskytl v klimatické změně.

Důležitým aspektem hospodářství je podpora přirozené obnovy (změněné) celého spektra domácích, stanovištních původních dřevin (buk, dub, jehlička, javor, bříza a další).

Je považováno, že les zde bude postupem času jít na jeho jiné využití. Nejde o pozemky a smlouvy a malá Vše zásadně přirozenost osamělých stromů či skupin dřev. Tento zvláštní „nepřekážka“ je však nezbytný pro biologickou rozmanitost lesa. Děkujeme za pochopení a želáme Váš o zvýšenou opatření při pohybu v pralesích.

Přesně o používání barevných značek na kmenech mládežních stromů. Modrým trojúhelníkem značíme stromy ponechané k dožití, červeným stromy odumřelé a ponechané k zvětrání a zvětrání, kroužkem s tečkou upravené pak odumřelé stromy určené k pokácení a sběru bezpečnosti lesa; se čtyřmi a náležitě upravenými značkami k zvětrání. Je, že na kmeni pouze barevnou značku, je strom určen k střížbě. Veřejně, že se Vám v tomto lese bude líbit. Přijíme Vám, abyste mohli stále více jeho divokých obyvatel, které se snažíme specifickým hospodářstvím (biologickým lesnictvím) podporovat.

CHRAŇTE PŘÍRODU!

Demonstrační objekt Samochov (64 ha, LČR, lesní závod Konopiště):

*ponechávání kůrovcových souší při
asanačních těžbách*

Pravidla retence:

25 % území: +20 % dřevní biomasy,
65 % území: +10 % dřevní biomasy,
10 % území: bez limitů

ponechávání vývratů

foto Petr Kjučukov

Demonstrační objekt Samochov (64 ha, LČR, lesní závod Konopiště):

*variabilní intenzita probírek /
prořezávek*

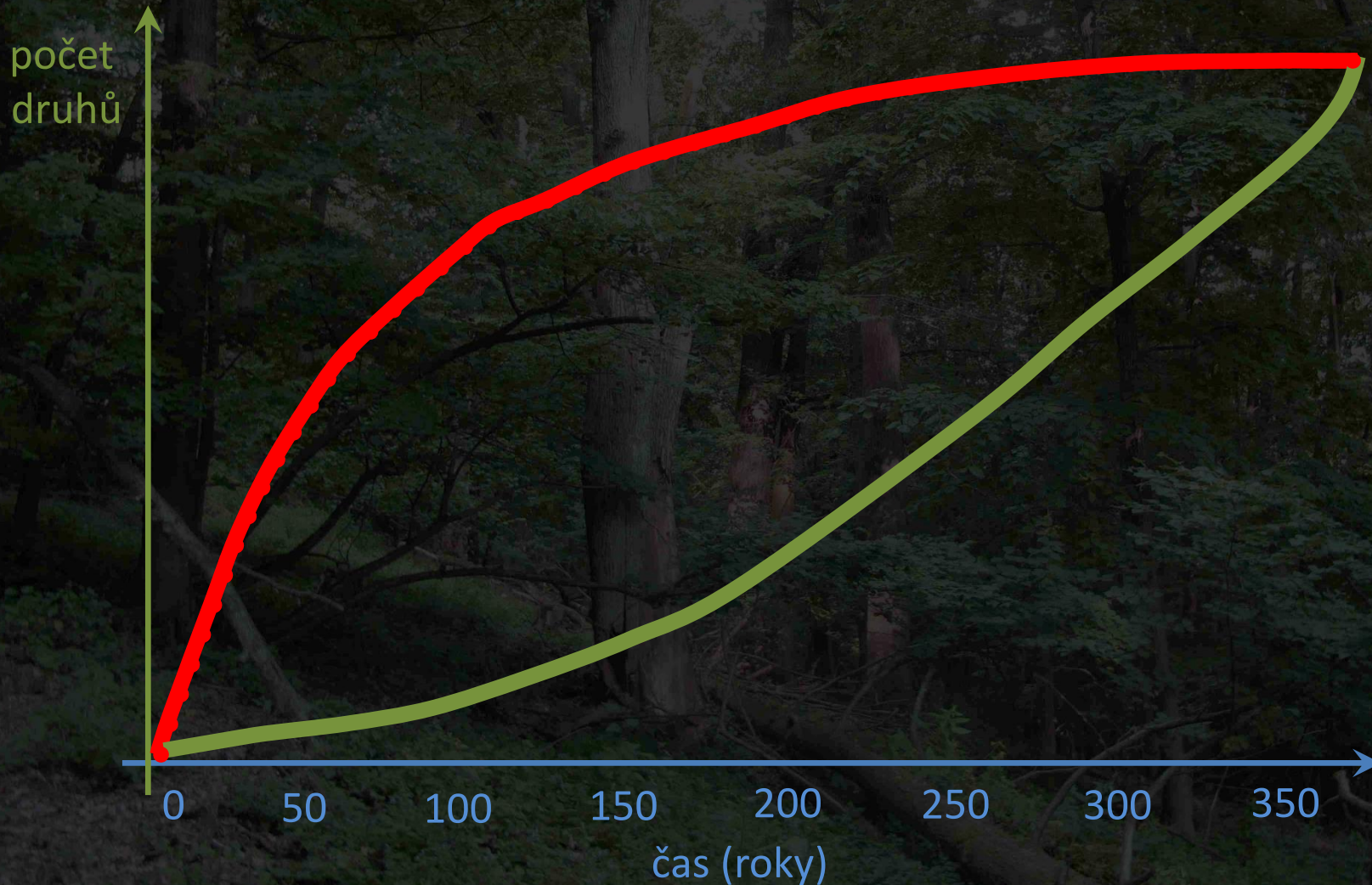

foto Petr Kjučukov

Nenahraditelnost stanovišť bez hospodaření:

Zvyšování biodiverzity se stářím (kontinuitou) lesa

Přírůstek druhů za jednotku věku lesa se zvyšuje:

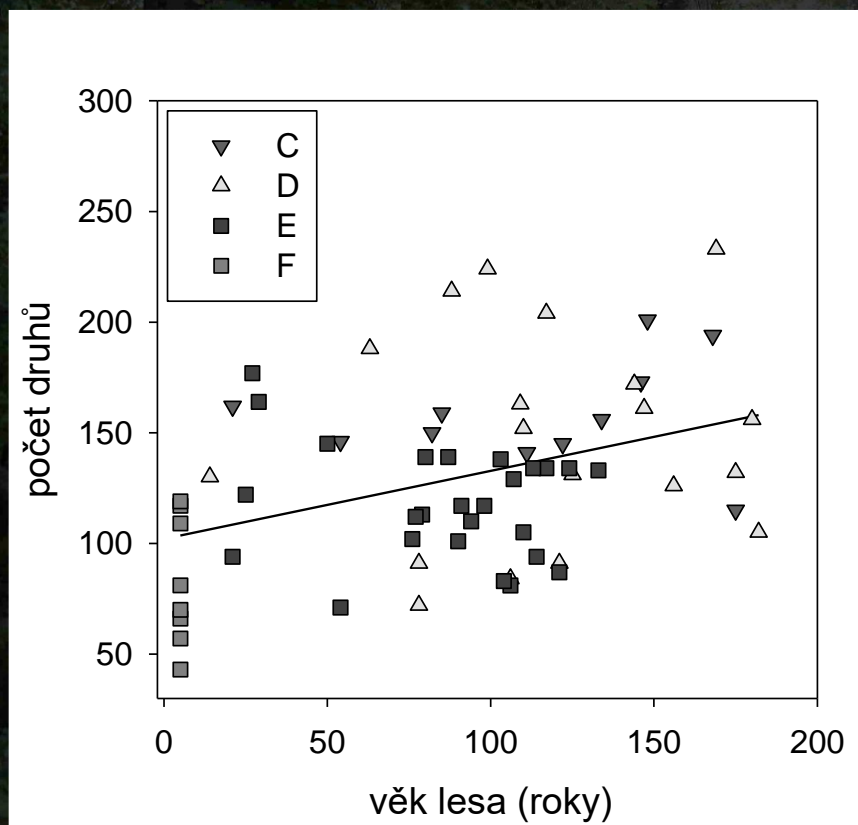

Význam stáří lesa pro biodiverzitu

počet druhů makromycet vs. stáří lesa

hospodářský les:

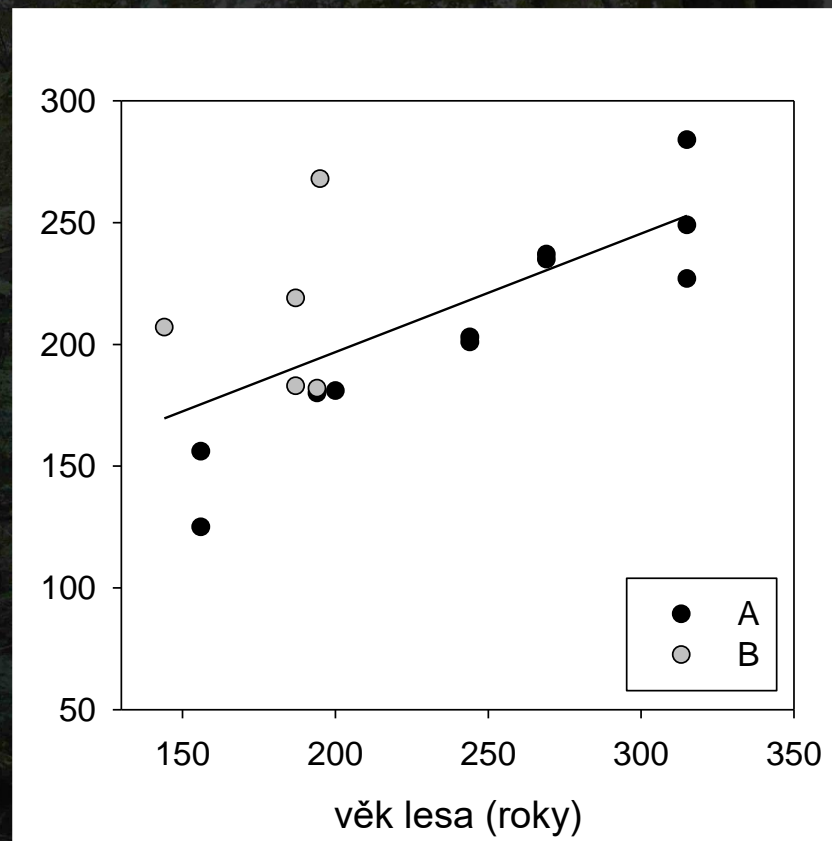
C – bukový; D – smíšený; E – smrkový; F – paseka

přírůstek 3 druhy na 10 let věku lesa

neobhospodařovaný les:

A – bukový; B – smíšený

přírůstek 5 druhů na 10 let věku lesa

Řešení:

„Ecological forestry“

+

Přísná ochrana lesních
stanovišť (bezzásahovost)

Děkuji za pozornost!